

מבחן מס' ② באזרחות - כתות י"ב

הוראות מיוחדות: - יש להגיש את טופס השאלות יחד עם התשובות.

- יש לכתוב את התשובות בעט כחול/שחור בלבד ולהקפיד על כתיבה ברווחים.

פרק ראשון (20 נקודות)

עליך לענות על שני סעיפים מתוך כל השאלות בפרק (ניתן לבחור סעיף מכל שאלה).

1. מדינת ישראל מנסה להתמודד עם תאונות הדרכים שנהגים צעירים מעורבים בהן. לכן הוחלט שנהג חדש צעיר (שגילו פחות מ-24 שנים) יהיה חייב בליווי של נהג ותיק בעת נהיגה בלילה, בששת החודשים הראשונים מיום קבלת רישיון הנהיגה. נהג חדש צעיר שנהג בלילה בלי ליווי של נהג ותיק, צפוי לקבל קנס ורישיונו יישלל.

נהג חדש צעיר נתפס נוהג בלילה ללא מלווה. המקרה אירע יומיים לפני סיום התקופה שבה הוא חייב במלווה. הנהג הצעיר טען בבית המשפט כי אין לקנוס אותו או לשלול את רישיונו משום שאומנם על פי התאריך הלועזי היה עליו לנהוג בליווי של נהג ותיק במשך יומיים נוספים, אך על פי חודשי השנה העבריים כבר עברו שישה חודשים מיום קבלת הרישיון. לדבריו, יש לחשב את תקופת הליווי על פי חודשי השנה העבריים, כפי שבכל מסמך רשמי של המדינה מצוין תאריך עברי.

א. ציין והצג את **העיקרון הדמוקרטי** שבא לידי ביטוי בחובה של נהג חדש צעיר לנהוג בלילה בליווי נהג ותיק.

הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג את **המאפיין היהודי** של מדינת ישראל **במרחב הציבורי** שעליו התבסס הנהג בטענתו. הסבר כיצד מאפיין זה בא לידי ביטוי בקטע.

2. תיירת שאינה יהודייה הגיעה לביקור משפחתי בישראל בשנה האחרונה והגישה למשרד הפנים בקשה לקבל מעמד של עולה חדשה. הסיבה לבקשתה זו היא שבעלה, שנפטר, היה זכאי למעמד עולה חדש משום שאביו היה יהודי. לטענתה, עקב כך גם היא רשאית לקבל מעמד זה. משרד הפנים סירב לבקשתה, והתיירת עתרה לבג"ץ. בג"ץ דן בעתירה בהרכב של שלושה שופטים. בעקבות הדיון פסקו השופטים על מתן צו המורה למשרד הפנים להעניק לתיירת מעמד של עולה חדשה.

א. ציין והצג את **החוק** שעליו התבססה התיירת בבקשתה לקבל מעמד של עולה חדשה. הסבר כיצד חוק זה בא לידי ביטוי בקטע.

ב. ציין והצג את **סוג מנגנון הפיקוח והביקורת** שבו נעזרה התיירת כדי להשיג את מטרותיה. הסבר כיצד סוג מנגנון זה בא לידי ביטוי בקטע.

/המשך בעמוד הבא/

פרק שני (30 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתיים מן השאלות 3 - 7 (לכל שאלה - 15 נקודות).
בכל תשובה כתוב לפחות שניים-שלושה משפטים).

3. הצג שניים מן **התנאים** ההכרחיים לקיום **בחירות דמוקרטיות**.
4. הצג נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין **עבריינות שלטונית אישית** (שחיתות שלטונית) ובין **עבריינות שלטונית ציבורית**.
5. הצג את המושג **פקודה בלתי חוקית בעליל**.
6. הצג את המושג **דמוקרטיה מתגוננת בישראל**.
7. הצג כיצד שני סמלים במדינת ישראל מבטאים את **אופייה היהודי** של מדינת ישראל.

פרק שלישי (28 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך וענה על שתיים מן השאלות 8 - 10.

"אני ניצב לפניכם היום, חברי הכנסת המייצגים את העם בישראל, נרגש, מקבל עליי בהוקרה את האחריות הכבדה שהטלתם עליי - לכהן בתפקיד הנשיא האחד עשר של מדינת ישראל. אתם נבחרו העם, בשם אזרחי מדינת ישראל, נתתם בי אמון שחצה מחנות וסיעות והראה לי שהאפשרות לתקווה, לאחדות, קיימת גם בבית הזה. מי ייתן ויהיה זה סימן לבאות, סימן לרוח טובה שתסייע לי במילוי השליחות והאחריות המוטלות עליי נוכח האתגרים המורכבים הניצבים בפני מדינת ישראל ובפני העם היהודי כולו.

אזרחי ישראל, עם הציפייה, התקוות והחלומות שלכם אצא למלא את השליחות שלי, להיות נשיא של כולם. בימים אלה הרעיון המלכד והערכים המשותפים שבריריים יותר מתמיד. שנים של מערכות בחירות סוערות יצרו משבר פוליטי שלא היה כמותו במדינת ישראל.

המחיר הכבד ביותר הוא פגיעה בחוסן הלאומי שלנו. כשכל קבוצה חשה מאוימת, כשכל אחד מתבצר בעמדותיו ובהשקפותיו - ובטוח שהצדק רק איתו - הניכור מעמיק מיום ליום. זהו ניכור בין אנשים ובין קבוצות, שעלול חלילה להידרדר לכדי ניכור בין אזרחים למדינתם.

דמוקרטיה, ממלכתיות, סדר חברתי, מערכת משפט ואכיפת חוק עצמאיות ובלתי תלויות - המילים גדולות והמופשטות האלה, מביעות את הבסיס האיתן שמחזיק אותנו יחד, למרות כל המחלוקות שבינינו. בסיס זה הוא חיוני כדי שאנשים יוכלו לחיות יחד כקבוצה, ואנחנו חייבים לחיות כאן יחד. החיים יחד אינם גזרת גורל - אלא שותפות גורל.

אני מגיע לכאן מבית המוסדות הלאומיים בירושלים, הבית שבו הושבע דוקטור חיים ויצמן לתפקיד הנשיא הראשון של מדינת ישראל. בבית זה שיִרְתִּי בתפקיד יושב ראש הנהלת "הסוכנות היהודית" לארץ ישראל, ארגון שפועל כבר שנים רבות להעלאת מיליוני יהודים מכל קצות תבל, יהודים שמגשימים את רעיון שיבת ציון, ורבים מהם עוד צפויים לעזוב בשנים הקרובות את בתיהם בגולה ולהגיע אלינו הביתה. בתפקידי זה חיברתי בינם לבין מדינת ישראל, ופעלתי לעודד את יהודי הפצות לעלות למדינת ישראל ולראות בה את ביתו כפי שהצהירו מייסדי המדינה עם הקמתה. אמשיך לפעול למען מטרה זו בכל כוחי.

עודני מאמין בנו. אני מאמין שזה אפשרי; זה במרחק הושטת יד זה לזה. בואו נבחר בנו בכל יום מחדש. נבחר לנצח ביחד, לא רק לנצח זה את זה. נבחר להאיר פנים, ובעזרת הרוח הישראלית לכבות את הבערה והשנאה, נבחר להרבות באהבת ישראל ולהיות מאוחדים.

תחי מדינת ישראל!

(מעובד על פי נאום ההכתרה של הנשיא יצחק הרצוג, <https://www.israel-news.net/h/2021/7>)

ענה על שתיים מן השאלות 8 - 10 (לכל שאלה - 14 נקודות).

שים לב : בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) עליך לענות על פי מה שלמדת, ולא על פי הקטע. בחלק השני של השאלה ענה על פי הקטע.

8. הצג את **עיקרון שלטון העם**.

הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

9. הצג את **עיקרון ההסכמיות**.

הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

10. הצג את **הפנייה ליהודי התפוצות** בהכרזת העצמאות.

הסבר כיצד פנייה זו מתממשת בקטע.

פרק רביעי (22 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות :
 ענה על אחת מן השאלות 11 - 13 (11 נקודות)
 ועל אחת מן השאלות 14 - 15 (11 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 11 - 13.

11. מידי שנה ביום העצמאות מקיימת ישראל את "חידון התנ"ך העולמי", בו מתחרים ביניהם מתמודדים מכל רחבי העולם. החידון נערך בירושלים, והמתמודדים מציגים את ידיעותיהם בתנ"ך ומשיבים על שאלות שונות העוסקות במורשת ישראל ובמקורות הדתיים והתרבותיים שלה. בחידון מתמודדים נערים ונערות יהודיים מהארץ ומהתפוצות אשר המורשת היהודית והתנ"ך מהווים עבורם קשר לעם היהודי, והמנצחים זוכים בפרסים מטעם המדינה.

- ציין והצג את **סוג הלאומיות** שבא לידי ביטוי בקיום החידון.
 הסבר כיצד סוג לאומיות זה בא לידי ביטוי בקטע.

12. אלפי אנשי שמאל התאספו במוצאי שבת סמוך לתיאטרון "הבימה" בתל אביב ויצאו בצעדה נגד הממשלה החדשה. המפגינים קראו: "לא נשב בבית בחיבוק ידיים. איפה שיש מאבק - יש גם תקווה. אנחנו נצא למאבק על הבית של כולנו, להפגין ולצעוק בקול ברור שנמשיך להילחם על הדמוקרטיה שלנו ולהחליף את השלטון". בתגובה אמר יושב ראש הכנסת כי: "העם אמר את דברו בבחירות ועל כלל האזרחים לקבל את הכרעת הבוחר. זוהי דמוקרטיה במיטבה".

- ציין והצג את **סוג הזכויות** אותו מימשו אנשי השמאל.
 הסבר כיצד סוג זכויות זה בא לידי ביטוי בקטע.

13. השנה מלאו שישים ושתיים שנה למשפט אייכמן. במשפט זה הועמד לדין הפושע הנאצי אדולף אייכמן שנלכד בארגנטינה והועבר לישראל. אייכמן נידון למוות על חלקו בהשמדת מיליוני יהודים בזמן השואה והוצא להורג. בריאיון שהתקיים לציון האירוע, הסביר אחד המשפטנים כי במשפט זה מימשה המדינה את האחריות שהעניק לה החוק לשפוט ולהעניש את מי שהשתתף בניסיון להשמיד את העם היהודי בתקופת השואה.

- ציין והצג את **החוק** שעל פיו הועמד אייכמן למשפט.
 הסבר כיצד חוק זה בא לידי ביטוי בקטע.

/המשך בעמוד הבא/

ענה על אחת מן השאלות 14 - 15.

14. בעת האחרונה הציע משרד האוצר תוכנית ולפיה תוטל אגרה על נהגים המבקשים להיכנס במכוניתם הפרטית למרכז העיר תל אביב. מטרת האגרה היא לצמצם את מספר כלי הרכב הנכנסים לאזור ובכך להקל את העומס בכבישים. במשרד האוצר הבטיחו שההכנסות מתשלומי האגרה ישמשו לשיפור התשתיות וכן יוקצו לתחבורה הציבורית. יש התומכים בתוכנית של משרד האוצר, ויש המתנגדים לה.

הבע עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות - נימוק אחד לעמדתך ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת לשלך. בכתובתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה - הצג את עמדתך באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתך - הצג נימוק לעמדתך המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת - הצג נימוק לעמדה המנוגדת לעמדתך, המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

15. שירותי הביטחון, בהוראת שר הביטחון בלבד, רשאים לעצור נקודתית מי שנחשד כשותף בפעולות טרור. במעצר זה מגבילים שירותי הביטחון את יכולת המפגש של העצורים עם עורכי דין ועם המשפחות, כבסיס ללחץ על העצורים לדבר בזמן החקירה. יש המתנגדים למעצרים אלו ויש התומכים בהם.

הבע עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות - נימוק אחד לעמדתך ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת לשלך. בכתובתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה - הצג את עמדתך באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתך - הצג נימוק לעמדתך המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת - הצג נימוק לעמדה המנוגדת לעמדתך, המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

ב ה 3 ה ה רבה! אבישג ומרים ♥